

Μακεδονικά

Τόμ. 22, Αρ. 1 (1982)

Αντώνιος Σιγάλας (1890-1981)

Κωνσταντίνος Αν. Βαβούσκος

doi: [10.12681/makedonika.511](https://doi.org/10.12681/makedonika.511)

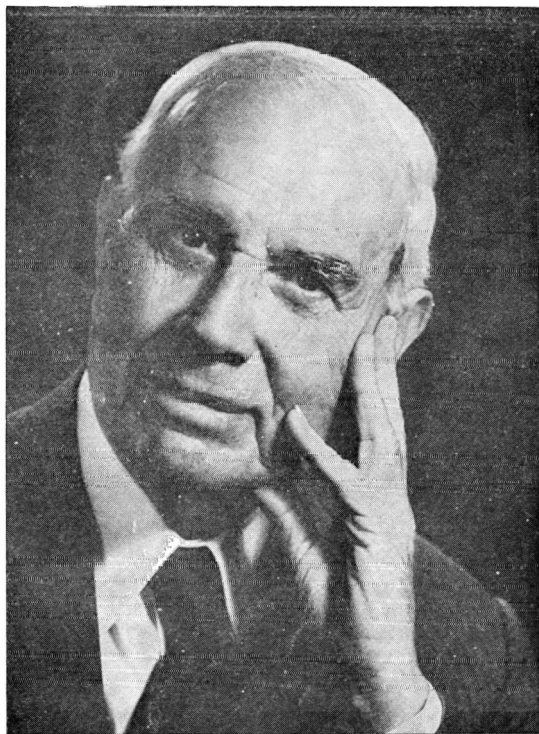
Copyright © 2015, Κωνσταντίνος Αν. Βαβούσκος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βαβούσκος Κ. Α. (1982). Αντώνιος Σιγάλας (1890-1981). *Μακεδονικά*, 22(1), ζ'-ια'.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.511>

Ἀντώνιος Σιγάλας

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΙΓΑΛΑΣ

(1890-1981)

Εἰς βαθὺ γῆρας (εἰς ἡλικίαν ἐνενήκοντα ἑνὸς ἐτῶν) ἐγκατέλειψε τὸν κόσμον αὐτόν, τὴν 19ην Ὀκτωβρίου 1981, ὁ καθηγητὴς Ἀντώνιος Σιγάλας, ἐκ τῶν ἰδρυτικῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, ὁ ὁποῖος μάλιστα διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος αὐτῆς, τὴν πρώτην τριετίαν (1939-1942) ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητά του αὐτῆν, λόγῳ πλήρους ἀπασχολήσεως τοῦ τότε προέδρου τῆς Ἑταιρείας δημάρχου Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνου Μερκουρίου, ἐξετέλεσε προεδρικά καθήκοντα, ἐπιβληθεὶς οὐσιαστικῶς ὡς πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας.

Μὲ μεγάλην ἱκανοποίησιν ἡ Ἑταιρεία τὸν ἐχαίρεισε καὶ τὸν ἐτίμησε κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς 40ετηρίδος της, τὸ 1980, κατὰ τὰς ὁποίας παρὰ τὸν φόρτον τῶν ἐτῶν εἰς τὴν πλάτην του (ἦτο ἐνενήκοντα ἐτῶν) κατάρθωσε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἐπίσημον ἐναρκτηρίον τελετῆν. Προσωπικῶς ἠσθάνθην ἰδιαιτέραν συγκίνησιν ἀπευθυνόμενος ἰδιαιτέρως πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸν ἐπίσημον χαιρετισμὸν τῶν προσκεκλημένων μας, καὶ τοῦ ἠυχήθην ἐνώπιον τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Κ. Καραμανλῆ, μὲ πλήρη πρόσχαρον ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ, νὰ ἀξιωθῇ νὰ παρευρεθῇ καὶ εἰς τὰς ἐορτὰς τῆς ἐπομένης τεσσαρακονταετηρίδος. Δυστυχῶς ἡ εὐχή μου ἐκείνη ἤδη κατέστη ἄνευ ἀντικειμένου, ἡ Ἑταιρεία ὅμως προσφέρει εἰς τὴν μνήμην του τὸν παρόντα τόμον, ὁ ὁποῖος ὡς εἶμαι βέβαιος θὰ ἐπιζήσῃ πολὺ μετὰ τὴν ἐπομένην τεσσαρακονταετηρίδα.

Ὁ Ἀντώνιος Σιγάλας ἐγεννήθη εἰς τὴν Σῦρον τὴν 5ην Ἀπριλίου 1890 καὶ ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μονάχου μεσαιωνικὴν καὶ νέαν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἀνακηρυχθεὶς διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς αὐτοῦ τὸ 1915.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ διωρίσθη συντάκτης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσης, κατ' ἀρχὴν μὲν ὡς ἔκτακτος τὸ 1920, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὡς τακτικὸς τὸ 1924.

Τὸ 1926, εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἕξ ἐτῶν, διωρίσθη καθηγητὴς εἰς τὴν ἑκτακτον αὐτοτελεῖ ἔδραν τῆς Παπυρολογίας καὶ Παλαιογραφίας καὶ τὸ

1940 τακτικός καθηγητής εις τὴν ἔδραν τῆς Μεσαιωνικῆς καὶ Νέας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἐκτοτε ἐγένετο μέλος τῆς κοινωίας τῆς Θεσσαλονίκης, τὴν ὁποίαν ἠγάπησε καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἀπεχωρίσθη εἰμὴ ὅταν ὑπεκρεώθη νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον.

Τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Μακεδονίαν γενικώτερον τὴν ἔδειξεν ἐπανελημμένως, οὐχὶ μόνον μὲ λόγους ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα. Πράγματι εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἐδίδαξε ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μαθήματα τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν περιεχόμενον τῆς ἔδρας του εἰσαγωγὴν εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐπιστήμας καὶ βυζαντινὴν διπλωματικὴν καὶ χρονολογίαν, ὠργάνωσε τὴν βιβλιοθήκην, συνέβαλεν εἰς τὴν ἰδρυσιν τμημάτων ξένων γλωσσῶν διὰ τοὺς φοιτητὰς καὶ Φοιτητικῆς Λέσχης, τῆς ὁποίας διετέλεσεν ἐν συνεχείᾳ ἐπόπτης. Πλὴν τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα ἀνέλαβεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἀνέλαβε διαφόρους ἐπιστημονικὰς ἐρευνητικὰς ἀποστολάς εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων ἐδημοσίευσεν εἰς διάφορα περιοδικὰ, καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξε τὸ ἔργον του περὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τουρκοκρατίας (Α' Ἀρχεῖα καὶ βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας), τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τὸ 1939. Ἀπὸ τὰ ἔργα του, τὸ θεωρηθὲν ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου ὡς τέλειον ὑπόδειγμα ἐπιστημονικῆς κριτικῆς ἐργασίας εἶναι τὸ γερμανιστὶ γραφὲν περὶ Χρυσίππου τῆς Ἱερουσαλὴμ, τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον μέρος ἐδημοσίευσεν, ὡς διδακτορικὴν διατριβὴν, τὸ 1921, τὰ ἐπόμενα δὲ μέρη μέχρι τὸ 1937, καὶ ἡ διεθνοῦς ἀπηχήσεως Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς (1934), ἡ ὁποία ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Association pour l'Encouragement des Études Grecques καὶ ἔτυχεν ἐπαίνου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ὁ Ἀντώνιος Σιγάλας εἶναι ἐκ τῶν ἐμπνευστῶν τῆς ἰδέας ἰδρύσεως αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ κέντρου τῆς Μακεδονίας, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος ἐβάπτισεν «Ἐταιρίαν Μακεδονικῶν Σπουδῶν» καί, ὅπως ἐλέγχθη, διηύθυνεν ἐπὶ ὀλόκληρον τὴν πρώτην τριετίαν τῆς ζωῆς τῆς. Ὁ Ἀντώνιος Σιγάλας δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν ἐπίδειξιν αὐτοῦ μόνον τοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς Μακεδονίας, διότι ἐν συνεχείᾳ ἀνέλαβε τὴν ἐπιστημονικὴν ἐποπτείαν καὶ ὀργάνωσιν τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Θεσσαλονίκης, γενόμενος καὶ πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς, ἴδρυσεν τὸ πρῶτον λαϊκὸν Πανεπιστήμιον καὶ ἐνδιεφέρθη πολὺ διὰ τὴν ἰδρυσιν Κρατικῶν Ἀρχείων Μακεδονίας καὶ Θράκης, Ἐθνικοῦ Λαογραφικοῦ Μουσείου καὶ Βιβλιοθήκης εἰς τὴν Φλώριναν, ὀργανισμοὺς τοὺς ὁποίους καὶ θὰ ἴδρυσεν ἂν δὲν ἐμεσολάβει ὁ δεῦτερος παγκόσμιος πόλεμος.

Κατά την περίοδον τῆς γερμανικῆς κατοχῆς λόγω τῆς γερμανομαθείας του διετέλεσε μεταφραστῆς τοῦ Δήμου καὶ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Μακεδονίας, ἀλλὰ ὅλως ἀνιδιοτελῶς, ὡς καὶ πρόεδρος τοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀσβεστοχωρίου. Λόγω τῆς πατριωτικῆς του δράσεως συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, μετὰ ὁμῶς τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐπέπρωτο νὰ γίνῃ θύμα τῶν παθῶν τὰ ὁποῖα ἐχρωμάτισαν ὡς μὴ ἔδει τὰ ζοφερὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς, με συνέπειαν νὰ ἀπολυθῆ ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου βάσει τοῦ Ἐπισημοῦ ψηφίσματος τοῦ 1946, γεγονός τὸ ὁποῖον τὸν ἐπίκρανε πολὺ. Ἐναγκάσθη κατόπιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1948 νὰ γράφῃ εἰς τὴν ἐφημερίδα «Μακεδονία» καὶ τὰ «Μακεδονικὰ Χρονικὰ» διὰ νὰ ἀνταπεξέλθῃ εἰς τὰ ἔξοδα συντηρήσεώς του. Ἀργότερον, τὸ 1956, μετέβη εἰς τὸ Μόναχον ὅπου ἠργάσθη μέχρι τὸ 1961 ὡς συνεργάτης τῆς ἐκδόσεως τῶν καταλόγων τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατορικῶν ἐγγράφων τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς πόλεως. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξέδωσε τὸ 1970 καὶ 1971 εἰς δύο τόμους τὰ «Ἐκλαϊκωμένα Μελετήματα», εἰς τὰ ὁποῖα κατεχώρισε τὰ ἄρθρα, τὰ ὁποῖα κατὰ καιροὺς εἶχε δημοσιεύσει εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ, διὰ νὰ κλείσῃ τὴν συγγραφικὴν του σταδιοδρομίαν μετὰ τὰ «Βασικὰ προβλήματα προφορᾶς, γραφῆς, ὀρθογραφίας», ἔργον τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κύκνειον ἄσμα αὐτοῦ.

Ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν τιμῶσα τὴν μνήμην τοῦ ἐπιστήμονος, ὁ ὁποῖος συνεδέθη τόσον στενῶς μετὰ τὴν ἰδρυσιν καὶ βάπτισιν τῆς, ἀφιερώνει τὸν παρόντα τόμον εἰς τὴν μνήμην του μετὰ ἀγάπην καὶ σεβασμόν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝ. ΒΑΒΟΥΣΚΟΣ

